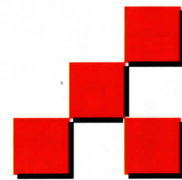

BOBOVAC

LIST VAREŠKIH HRVATA

GODINA X.

BROJ 116

VAREŠ

KOLOVOZ 2004.

Cijena 1 KM • 4 Kn

Za inozemstvo 1 €

Globus se ponovno zatresao od smijeha, a američkim bi kinematografima mogla sinuti ideja da snime novu fantastičnu komediju kao parodiju na "Svemogućeg Brusa". Film bi se zvao "Allmight Bush" i dočarao bi ulogu američkog predsjednika koji je sebi priskrbio moć da zameće ratove i svoj migom pokrene najveću vojnu silu svijeta, ali privatno nije u stanju ni s dvjema pedalama izići na kraj. To potvrđuje njegov već drugi predsjednički pad s bicikla.

U našoj zemlji došlo je vrijeme kada padaju maske i kada se stavljaju točke na neke slučajeve koji se vuku još od ratnih dana. Prva je priča o završetku izgradnje staroga mosta i njegovu otvorenju, koje je upriličeno koncem srpnja. U "most nade za Mostarce", kako su ga ocijenili neki inozemni mediji, uloženo je 15 milijuna dolara i 8 godina truda. Kameni blokovi izvučeni su iz Neretve i ponovno posloženi na stara mjesta, pa je u tom smislu rekonstrukcija tog doista lijepog primjerka svjetske graditeljske baštine nesumnjivo uspjela. Međutim, obnavljanje međusobnih odnosa nije se uopće pomjerilo iz mulja. Istočni i zapadni Mostar ostaju kao paradigma ukupnih odnosa Hrvata i Bošnjaka u BiH i potpuno različite svijesti pogotovu kada se dođe na teren prošlosti. Navodni federalni mediji, iako opsjednuti glorificiranjem događaja oko staroga mosta, nisu propustili u cijelu priču ubaciti zaoku očekujući tobože ispriku od hrvatskog premijera **Ive Sanadera** zbog toga što je u jesen 1993. mostu *dohakalo* topništvo HVO-a. Međutim, nisu je dočekali, pa je i hrvatski predsjednik **Stjepan Mesić** upitan što on misli o tome. Odgovor je mogao zadovoljiti sve zdrave umove jer je nemoguće optuživati cijeli narod, a za taj čin neka dogovaraju pojedinci koji su to počinili ili naredili. Uostalom, taj proces u Haaškom sudu tek predstoji, a ondje je i **Slobodan Praljak**, kojemu se inače pripisuje rušenje mosta. Pa će se napokon vidjeti.

Drugi dio mostarskog medijskog spektakla išao je za time da se

IZMEĐU 2 BROJA

pokaže koliko je policijskih snaga potrebno da se u zlim nakanama onemoguće neprijatelji staroga mosta i izmaštani saboteri. A treći pak dio priče, koji se nije zbivao neposredno u Mostaru, ipak najrječitije govori o tome u kakvom je duhu protekla cijela manifestacija. Naime, sarajevski skup potpore otvaranju staroga mosta simbolično je održan na mostu preko kog se nekoć polazilo u Istanbul (kao da onaj tko prijeđe preko njega na drugu stranu Miljacke nije mogao otići nikamo drugdje!). Nad time bi se, dakle, dala otvoriti mnoga pitanja. Jedno od njih, a koje bi zanimalo nas koji možda maštamo o rekonstrukciji staroga grada Bobovca, jest: gdje bi i kako Sarajlije obilježile taj događaj? Još veće bi se konotacije zasigurno pojavile oko toga kad bi, među ostalima, Hrvatska uplatila sredstva za Bobovac. Ili recimo Italija – to bi nekima odmah mirisalo na obnovu srednjovjekovnog bosanskog saveza s Rimom i Svetom stolicom. Podsjetimo, obje su ove zemlje izdvojile velike svote novca za rekonstrukciju staroga mosta, kao i Turska koja je imala izravnoga interesa da se popravi spomenik vremenu njezine vladavine na tlu današnje BiH. Posebno je zanimljivo pitanje da li bi se današnja turska

država uključila u obnavljanje Bobovca? U svakom slučaju, Bobovac ima veću povijesnu važnost od staroga mosta, ali je i odveć osjetljivo mjesto na kome bi se jednoga dana morala testirati ne samo naša, nego i europska svijest.

Drugi važan događaj koji je po tko zna koji put podijelio središnju Bosnu na tipičan način, donoseći jednima euforiju, a drugima razočarenje, jest konačna presuda generalu HVO-a **Tihomiru Blaškiću**. Žalbeno vijeće Haaškog suda odlučilo je spasiti čast te institucije i odredilo mu peterostruko manju kaznu od prvobitne, dakle smanjenje sa 45 na 9 godina zatvora. No, taman toliko je Blaškić već proboravio u Sheweningenu, u kojemu je i obolio. Tako je nakon 9 godina propala konstrukcija koju su protiv tog, opće je mišljenje onih koji ga poznaju, zaista časnog čovjeka skrojile tajne službe. Na jednoj strani AID, a na drugoj SIS i HIS. Sada bi trebalo oštricu pravde usmjeriti na njih i njihove nalogo-davce, jer su i sam Sud odveli na krivi trag, štiteći prave krivce. AID je to činio nesvjesno, jer je 1995. važno bilo optužiti bilo kog visokorangiranog Hrvata (sjetimo se kakvo je veselje praćeno pucnjavom nastalo tim povodom i u Varešu!), međutim ta je hitna i slje-

poća nanijela mnogo nepravde neudžnim ljudima, ne samo Blaškiću nego i **Kupreškićima**, dok je bošnjačku javnost, a posebice obitelji žrtava dovela dotle da u nedostatku pravih krivaca zahtijevaju kažnjavanje bilo koga. Sad i mediji vade kestenje iz vatre ističući kako je došlo do "drastičnog" smanjenja kazne, naravno, jer su i oni unaprijed čovjeka nazvali zločincem. To je inače stalna praksa u sarajevskim medijima: svjesno brkati optužene i osuđene za ratne zločine, osim ako se ne radi o Bošnjacima. Bilo kako bilo, slobodni Blaškić je na dan 2. kolovoza u zagrebačkoj zračnoj luci, a nedugo zatim i među Hrvatima središnje Bosne, dočekan kao nacionalni heroj!

U Varešu je srpanj protekao kao veoma turbulentan mjesec, očito najživlji u godini. Sila automobila s raznim inozemnim pločicama i mnoštvo susreta koji već pomalo prelaze u pomodarstvo. Ta su druženja većinom bila okupana kišom, a iz istog je razloga podbacilo i "Vareško ljeto". No, uz mladu misu u Borovici, izdvajamo još jedan osobito dojmljiv događaj: glazbenu komemoraciju u čast **prof. Josipu Hingeru**, koji je nedavno preminuo. Dojam je da je ta svirka bila milozvučna i dobra za dušu onom Varešu kakvoga više nema. Priznanje onima koji su se dosjetili takve geste. Jer prisjetimo se i jedne sasvim suprotne situacije; one s nedostojnim ispraćajem pok. **Vinka Vareškovića**, koji je svakome išao na sprovod, a dočekao da njega tek malobrojni Varešani isprate na Stogić. Prof. Hinger je također bio nesebičan čovjek, kojemu su se njegove kolege glazbenici odužili na najbolji način.

Na koncu, još malo o umjetnosti. U prošlom broju je išlo obećanje da će na naslovnici biti jedna od slika **Željka Lekića**, jedno od njegovih "Stabala", a vi vidite dva. Dakle, poslije svih tih tuluma u posljednje vrijeme ipak nije do vas. Mi smo morali tako odlučiti zbog proporcija naslovne strane, a obje slike baš su kao naručene za ono što nam u Varešu slijedi već nakon Velike Gospe: *Crvena jesen i Kovitlac...*

B

IZ ŽUPNIH MATICA

VAREŠ

Kršteni: Robertina Šokić (Marka i Kade), David Dužnović (Dragana i Adrijane), Jan Kolaković (Darka i Danijele), Anna Grabovac (Šime i Antonele), Anja Božić (Šaše i Davorke), Chiara-Ana Colarić (Gorana i Snježane), Mia Dužnović (Denisa i Darije), Ema Dugonjić (Davora i Manuele).

Vjenčani: Mladen Josipović i Nataša Adašević, Zoran Katičić i Danijela Musić, Davor Dugonjić i Manuela Ilić, Vjekoslav Božić i Sanja Branković.

Umrli: Terezija Kajić rođ. Franjković (1924.), Viktorija Jarčević (1944.), Marija Mrljić (1928.).

"Bobovac" su financijski potpomogli **Marija i Ljubomir Gavran** iz Makarske (Hrvatska) s 10 €, obitelj **Brđanović** iz Vareša s 20 KM, **Mladen Zlović** iz Ermela (Nizozemska) s 50 € i **Marijan Delić** iz Gessekea (Njemačka) s 50 €, na čemu im uredništvo toplo zahvaljuje.

ISPRAVAK

U prošlom broju "Bobovca", u tekstu "Uspomena na fra Željka" (str. 7), umjesto Napretkovih tamburaša trebalo je stajati tamburaša HKDD-a. Ispričavamo se čitateljima zbog ove greške do koje je došlo tijekom pripreme lista.

Uredništvo

PRIREDILA DANIJELA PAVLIĆ

TESTIRANJE KABELSKE TV U VIJACI

Dana 16. srpnja 2004. g., nakon višednevnih radova na postavljanju antena i ostale opreme na vijačkom Domu kulture, obavljeno je probno puštanje signala kableske televizije. Djelatnici poduzeća "Art company" iz Kiseljaka u obližnjoj kući **Budimira Pešića** uključili su neke od dvadesetak programa, koliko bi ih trebali pratiti stanovnici Gornje i Donje Vijake. Redali su se OBN, Pink BH, HRT..., a okupljeni su mještani, poslije dugogodišnje blokade i praćenja samo jednoga programa, taj trenutak ocijenili "povijesnim".

Brojne aktivnosti i otvaranje Vijake prema svijetu ostavile su traga i izvan granica zemlje. Tako je Vijačanima na neobičan način poklonjen i jedan televizor. Poduzeće "Klopić" iz Županje, odnosno njegov vlasnik **Haso Klopić**, time je odlučio podržati aktivnosti MZ Vijaka nakon što je njezine predstavnike upoznao na jednom susretu u Tuzli.

JELAŠKE DOBILE SPOMENOBILJEŽJE

Ispred nedavno otvorene filijalne crkve u selu Ivanovići, župa Jelaške, 18. srpnja otkriven je spomenik poginulim braniteljima u nedavnom Domovinskom ratu. Na spomeniku se nalaze imena devetorice poginulih borovnika iz župe Jelaške i sela Magulica (župa Vijaka), a otkrio ga je Ravnatelj

vojnoga dušobrižništva u hrvatskoj sastavnici Vojske Federacije BiH vlč. **Tomo Knežević**. U nazočnosti velikog broja vjernika vlč. Knežević je predvodio misno slavlje, a poslije otkrivanja spomenika održan je prigodni kulturno-zabavni program u kom su udjela uzeli i tamburaši i folklorashi HKDD-a iz Vareša.

PJESMOM PROTIV DROGE

U sklopu manifestacije "Vareško ljeto 2004." u ljetnoj bašti iza Radničkog doma 19. srpnja održan je prvi pop-rock festival učenika osnovnih škola pod nazivom "Pjesmom protiv droge". Ideju za ovakav festival pokrenuo je **Zlatko Bostandžić** iz Sarajeva, voditelj dječjeg zbora Princes krofne. On je organizirao audiciju za sve vareške osnovce koji imaju glazbenog talenta, pa je najboljih 12 dobilo priliku nastupiti finalne večeri. Interpretirani su razni hitovi s područja cijele bivše Jugoslavije, a brojna publika uistinu je uživala. Odlukom žirija, III. mjesto su podijelile **Sanda Klančević** i **Enisa Sokolar**, II. mjesto pripalo je **Emini Bešić**, a pobjednica je bila **Jana Šoljak**, koja je izvela pjesmu "Jedan pogled tvoj" grupe Erato.

No, sve će one nastupiti na poluzavršnoj večeri ovog festivala na razini Federacije što će se održati u Brezi u rujnu, a održavanje završne večeri predviđeno je u Goraždu u listopadu. Kao voditelj programa na festivalu u Varešu pojavio se novinar televizije OBN **Elvir Trebinjac**, a on je ujedno bio i predsjednik žirija. Pored njega u žiriju je bio finalist OBN-ova

VAREŠ UGOSTIO SVOJE DOBROČINITELJE
DOGAĐAJI KAO NA TRACI

U razdoblju od 5. do 11. kolovoza u Varešu je boravila skupina Nijemaca iz Lahra i Offenburga. Radi se u prvom redu o ljudima koji pomažu određenim vareškim obiteljima, odnosno njihovoj djeci kroz kumstva, što traje od prvih poratnih godina. Gosti iz Njemačke, ili slobodnije rečeno turisti, bili su smješteni kod onih vareških obitelji koje su izrazile spremnost i imale mogućnost da ih prime. Među drugim manje ili više znanim licima, ono koje uvijek dobiva najviše poljubaca jest lice Theresie Pfänder. Tu je, dakako, i naš Mijo Vidović, posrednik pri svakom dolasku ovih ljudi i humanist pred kojim se uvijek nađe hrpa inicijativa, ideja, prijedloga i molbi brojnih Varešana koji lutaju za financijskom potporom.

Nijemci su se, pored programa priredjenog posebno za njih, u Varešu zatekli u špici raznih događanja. Tako su u kratkom vremenu posjetili stari grad Bobovac, muzej u Kraljevoj Sutjesci, bili u Borovici na mladoj misi, zatim na susretu Varešana pred župnom crkvom, razgledali majdane u Očeviji, a posljednjeg dana putovali u Sarajevo. Ne treba sumnjati u to koliko su ti ljudi sakupili nesvakidašnjih dojmova i ponijeli ih sobom, no nama bi ovakav *touring* mogao odlično poslužiti kao skica za ono što će se jednoga dana stvarno zvati vareškom turističkom ponudom. Osnovni je problem što ovom gradu još uvijek nedostaju smještajni kapaciteti; da je imati bar jedan hotelčić...

M. M.

reality showa **Enver Lugavić Kice**, koji je uz ovacije Varešanki otpjevao Stingov hit "Englishman in New York".

Ova je manifestacija, uostalom, poslužila kao dokaz da se uz puno truda i dobre volje, a malo novaca i u našem gradu može organizirati događaj mladima za pamćenje, budući da je, prema ocjeni većine Varešana, ovaj festival bio najbolji zabavni sadržaj ovogodišnjega "Vareškog ljeta".

NEUSPJELO ZASJEDANJE
VIJEĆA

Vareški općinski vijećnici okupili su se 29. srpnja na 34. zasjedanju tog zakonodavnog tijela. Čekale su ih mahom uobičajene teme, ali je ispred njih, kao prva točka dnevnoga reda, stajalo jedno goruće pitanje zbog kog su se vijećnici u startu podijelili, pa

dnevni red nije ni usvojen. Nedostajao je, što je u vareškom Općinskom vijeću čest slučaj, samo jedan glas. A radilo se o razmatranju zahtjeva kantonalnog Ministarstva za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu kojim je zatraženo donošenje Odluke o prijenosu osnivačkih prava za poduzeće "Šumarstvo" d.o.o. Vareš s Općine Vareš na Skupštinu Zeničko-dobojskog kantona. Premda se pred javnošću nastojalo ostaviti dojam kako su svi vijećnici, bez obzira iz koje stranke dolazili, odlučno protiv donošenja takve Odluke, oni su se zapravo posvadihili oko toga na kojoj će sjednici o tome raspravljati, jer se pojavio i prijedlog o zakazivanju izvanredne sjednice posvećene samo tom pitanju. Međutim, ovakvim epilogom, tj. prekidanjem sjednice prije nego je i počela, pogotovo ništa nije postignuto. Ili su neki željeli dobiti na vremenu?! Protiv rasprave o ovom pitanju izričito su bili vijećnici SDA.

B

Bobovac postaje nezaobilazan

— Dečki, ne može dalje, nema placa — priopćava redar koji se nastoji služiti akcentom ponesenim iz hrvatskoga Zagorja. No, u gorju smo ponad Borovice makar su na sve strane i automobili sa zagrebačkim, pa i bečkim registarskim oznakama. Tako izgleda slika Borovice svake godine 6. kolovoza kad je blagdan Preobraženja Gospodinova, zaštitnika ove župe.

Usprkos tome što je Borovica u proteklom desetljeću proživjela nevjerojatan put od potpunog nestanka do ponovnog nastajanja, ona se ima podičiti nečim što mnoge blagodatne i kroz rat netaknute župe samo sanjaju: čestim mladim misama. Još jedna je upravo proslavljena, u nedjelju 8. kolovoza, ali su sva tri dana kod crkve na Požeblju obilovala raznim događajima i gostima. Od toga da je borovičku župu pohodio kardinal Franjo Komarica, do toga da se župnom slavlju priključila "majka Theresia", kako tamošnji župnik naziva srdačnu *frau* Pfänder, uz čiju je donatorsku pomoć sagrađena nova borovička crkva. No, i sam župnik pobudio je silne emocije zbog vijesti o njegovu skorom odlasku iz župe. Ni je ni čudo budući da je don Mato s Borovičanima proveo petnaestak godina, podijelivši s njima gorku prognaničku sudbinu. U znak zahvalnosti Nikola Šimić, inače poduzetnik, župniku je napisao i otpjevao takvu skladbu da su u prepunoj crkvi zaplakali i oni koji nisu Borovičani. Jedva su u svemu tome do izražaja došli sportski i zabavni sadržaji. Ipak treba spomenuti da je na nogometnom turniru koji nosi naziv

Mladomisnik p. Stjepan Bešlić

STJEPAN STOPAMA SVOGA STRICA

Velika i veličanstvena duhovna radost u Borovici zbog još jednoga u nizu mladomisnika, a mnoge suze zbog srcu priraslog župnika koji mora odlaziti s Požeblja i odvojiti pogled od Zorkovice nakon 15 godina

PIŠE MLADENKO MARIJANOVIĆ

"Stjepan Džoja" sudjelovalo 8 momčadi. A sada se napokon okrenimo mladoj misi.

Otkako su od 1950. pa do 1989. godine borovičku župu vodili isusovci, 11 je borovičkih mladića krenulo njihovim stopama. Pater Stjepan Bešlić samo je nasta-

vio župnu, ali i obiteljsku tradiciju. Njegov stric, pater Marijan Bešlić stoga je i bio posebno nadahnut u propovijedi. On se prisjetio Borovice iz onog vremena kad je iz svake kuće dopirala molitva ujutro i navečer, i kad se u podne na zvuk crkvenog zvona zastavljao svaki posao radi zazivanja Božjeg blagoslova; pa čak bi i stoka, sjeća se pater, zastani shvaćajući da se nešto

događa. A onda se pater dalje pita: Pa, Bože, kad smo ti bili toliko odani i dragi, zašto nas zagrli i uze sa sobom na križ, da i nas razapnu, a naša Borovica poprimi izgled Hiroshime?! Zato da osjetimo snagu otkupljenja, nadovezao se pater naglasivši da nakon proživljene golgote Borovičani ipak ponovo slave duhovna zvanja u svojoj župnoj crkvi na Požeblju.

Župnik je mladomisniku predočio svećenički poziv na krajnje jednostavan način: Odsad radiš na njivi kod Boga. On ti nikad neće dati otkaz, a nemoj ni ti njemu. Nećeš imati godišnjeg odmora, a niti ćeš zaraditi mirovinu. Plaća će tvoja čekati na nebesima... Zaista, ima li boljšeg objašnjenja za ono što čeka jednoga svećenika na njegovu putu? Bit će da nema. Zbog takvog umijeća propovijedanja Borovičani pogotovo imaju žaliti za don Martinim odlaskom. Međutim, poslije veličanstvenog misnog slavlja odlaze i svi drugi. Pater Stjepan na službu će u Split. Njegov stric vraća se svojim vjernicima u Dubrovnik. Druga braća još su južnije: u Tivtu, čak i Baru, uglavnom svi u priobalju. Borovica ostaje novom župniku.

Jedina mana ovakvih događaja je što postoji dan poslije. Borovicu jedna po jedna, tek puštenom "brzom" cestom pokraj brda zvanog Križ, napuštaju prestižne limuzine mahom pune nestrpljive djece koja se žele što prije vratiti u svoj novi zavičaj. I do sljedećeg Preobraženja, ili možda mlade mise. E nemoj sad i ti čekati mladu misu da ponovo dodeš, veli netko vašem reporteru...

B

Blagdanska slika Požeblja

Tko bi rekao da će se, nakon što je 1989. zakazan i održan prvi susret Potočana, evo, petnaestak godina kasnije, javiti prava opčinjenost takvim vidovima okupljanja. Malo-pomalo u godinama poslije rata došlo je do toga da mještani gotovo svakog sela u vareškoj okolici imaju termin za neki svoj susret, a kod onih koji ga nemaju ova je godina čini se doživljena kao posljednja prilika da se takvo što napokon utemelji, i odmah sa ciljem da prijeđe u tradiciju. Neki to objedine s proslavom patrona, primjerice Borovičani, dok neki za tu svrhu imaju pričuvnog patrona, što je u Vijačana slučaj. No, Borovica i Vijaka su župe, nekoć jako brojne, pa se njihova okupljanja ni danas ne može sasvim poistovjetiti sa susretima ljudi iz samo jednoga sela. Potočani se također drže svojega nekadašnjeg zaštitnika, sv. Ilije, ali se njihov susret opet razlikuje od drugih po tome što su Potoci selo koje odavno ne postoji. Svi drugi susreti baziraju se na tome da je bio rat i da sada mora postojati taj dan u kom će se što veći broj nekadašnjih žitelja koji su se razili diljem svijeta naći na okupu s onima koji i dalje žive u zavičaju. Nema u tome, naravno, ničega lošeg, a pogotovu je dobro ako iz tog susreta proiziđe neka konkretna inicijativa sračunata na boljitak rodnog kraja. E, to je već, od sela do sela, diskutabilna stvar. U svakom slučaju, fenomen tih okupljanja, koji je ovog ljeta izraženiji nego ikad prije, pred ovaj list stavlja zadaću da se o svakom susretu zabilježi bar ponešto. Ali, kako se događalo da u jednom danu budu održana dva susreta, ni to nije bila laka stvar.

KIŠA REMETILA FEŠTE

Počnemo opet od 15. susreta Potočana, kojemu ovaj put vremenske prilike nisu bile previše naklonjene, premda se, sudeći po broju automobila, na Vrankovcima 25. srpnja o.g. okupio dosad najveći broj posjetitelja. Procjena se odnosi na godine poslije rata i činjenica je zaista da Vrankovci svake godine postaju sve tješnji, iako govorimo o izletištu koje je bez premca na vareškim prostorima. Time se situacija približila onoj u prijeratno vrijeme kad je bilo gotovo nemoguće pronaći kutak za "žuborenje", čak i podaleko u šumi. Kako bi se to ipak izbjeglo, a i s obzirom na to da živimo u naprednijem vremenu, organizatori su se potrudili izgraditi poljske toalete. Mali, ali uljudbeni iskorak.

Kad se mora početi s njive...

LJUBAV PREMA ZAVIČAJU?

Slučajni prolaznik kroz Vareš koncem srpnja, a to su dani kad lijepljenje plakata kulminira kao pred izbore i kad traje nadmetanje u dokazivanju koje selo bolju feštu ima, sigurno će se zapitati: rade li ovi ljudi išta, osim što se susreću?!

NEVEN S.

Što se tiče pluska, taj nije imao neku značajnu ulogu jer su se mnogi unaprijed natkrili.

Slatina 31. srpnja, susret Stričana. Bio je to mali jubilej, dakle susret po peti put. Ipak, ovo su okupljanje omele dvije stvari. Kiša i onemogućen pristup vozilima do mjesta gdje se održavao susret. No, već u susjednom selu na njivi Ivice Gice, gdje su se Javorničani odlučili okupiti prvi put, situacija je bila nešto drugačija. Zahvaljujući boljoj pripremljenosti, ondje padavine nisu izgledale kao neki problem. Osim što su pribavili jaku glazbu za dobar ugođaj, mještani ovog sela okupljanje su iskoristili i za akciju na uvijek problematičnoj javorničkoj cesti. Susret je inače imao originalnu najavu na vareškoj internetskoj stranici.

Tih dana trajalo je i četvrto okupljanje Mirjana. Radni sastanak, misno slavlje, pa igranka i cjelodnevno druženje 1. kolovoza na "brdu". Okupljanje mještana ovog u ratu teško devastiranog i posve praznog sela bilo je posebno motivirano prigodnom obljetnicom. Naime, ove je godine 400. obljetnica od prvog pisanog

spomena sela. Prema podatku koji je iskopao književnik Željko Ivančević, Mir se spominje u jednom turskom popisu iz 1604. godine, i što je pogotovu interesantno, navodi se da je i tada zatečen bez stanovnika. No, Mir danas očito živi i u ovim prigodama Mirjani pomognu jednu drugima.

Prvo ga je kolovoza trebao biti održan i 26. po redu diknjički turnir "Boško Franjić Bole" na Rasadima, ali je zbog straha od kiše prolongiran. Tako se dogodilo da su u nedjelju 8. kolovoza Vrhovci i svi drugi morali birati između dva susjedna izletišta. Toga dana, naime, na Mekušama je bio zakazan ambiciozno zamišljeni prvi susret Vrhovaca i Varešana. Na oba mjesta okupio se podjednak broj izletnika i kad je zabava trebala dosegnuti vrhunac, počela je grmljavina i uslijedio žestok pljusak. Na Rasadima je u tom trenutku natjecanje stiglo do finala, ali su nogometaši morali dići ruke (i noge) od završnog susreta. Pobjednik je, kao nikad prije, odlučan izvlačenjem, a pehara se domogla momčad Vareša. Navlačenje konopca i trčanje u vrećama

uspješno je okončano, no šampite, umjesto da budu brzo pojedene, ostadoše potopljene kišom. Na Mekušama je jaka tuča prosto razjurila okupljene u vrijeme kad je trebala početi glazba uživo. O nevremenu je te večeri svjedočio i poplavljeni tunel.

Posljednji u nizu, što je i logično, susret Varešana pred župnom crkvom, također je tempiran 8. kolovoza, poslije večernje mise, a koja se prikazuje za sve Varešane gdje god se nalazili. Ovo je već treći takav susret koji priređuje župnik fra Ivica, i njemu se nebo smilova. Kiša je potkraj mise bila zaista kao rukom odnesena, pa je pučko veselje u dobro ispunjenom dvorištu potrajalo nekoliko sati. Zanimljivo je da razigrani Varešani, iako cijeli dan rastrkani po Vrhovini, a mnogi su nazočili i mladoj misi u Borovici, nisu pokazivali umor. U oko je upadala jedino činjenica da se su se, osim s gostima iz Njemačke, domicilni ljudi susreli uglavnom sami sa sobom...

B

POPIŠ KATOLIČKOG STANOVNIŠTVA 1743. GODINE

PIŠE ŽELJKO IVANKOVIĆ

Današnji Stojkovići

Biskup Pavao Dragičević je u okviru biskupske vizitacije 1743. godine napravio prvi poimenični popis katoličkih obitelji u Bosni i Hercegovini. Osim što je to prvi popis te vrste uopće, on je značajan i stoga jer prvi put nakon velikih iseljavanja bosanskih katolika poslije Bečkog rata (1683.-1699.) pruža precizan uvid u stanje katoličkog življa u Bosni i Hercegovini. Popis je poznat kao Dragičevićev jer ga je on tražio, ali su ga učinili župnici i predali mu ga prigodom njegove apostolske vizitacije župama, a konačno ga je uobličio njegov tajnik fra Mato Marčinkušić. Na tom popisu nalazimo sljedeća mjesta vareške župe:

	broj obitelji	odrasli (pričešćeni)	djeca (nepričešćeni)
Benichi	10	33	20
Camensko	6	31	17
Chorovinichi	10	46	19
Glepoevichi	13	55	25
Jelaszi	13	60	34
Jusichi	15	64	21
Matievichi	8	32	21
Miir	4	25	10
Novacovich	5	22	13
Ochieva	16	67	48
Potocani	19	95	36
Stoichovich	13	50	35
Tirichi	7	27	9
Varos	17	56	21
Viaka	7	50	35
ZarnaRicha	5	25	14

ali i Borovicu koja je naša, vareška, premda tada pripada župi Sutjeska (Suttiscae):

Borovicza	15	62	35
-----------	----	----	----

U okviru kompjutorski obrađenoga popisa koji je 1979. godine objavio Luka Đaković kao priloge za demografsku i onomastičku povijest Bosne i Hercegovine, spominje se 4.884 obitelji od kojih vareška župa broji 168 obitelji u 16 zasebno spomenutih naselja ili sela s ukupno 1.116 vjernika. Pojmove *odrasli* i *djeca* ovdje treba uzeti uvjetno jer su odrasli ustvari oni koji primaju sv. pričest, dakle oni iznad 12 godina dokad se obično primao sakrament pričesti, tako da odnos djece i odraslih nije upotrebljiv u današnjem smislu i značenju te riječi.

Uz današnja vareška (gradska) naselja Varoš, Korovinjići, Tirići, Stojkovići, Matijevići, Benići, Novakovići, Jušići, Ljepovići, tu su i sela Vijaka, Očevija, Mir, Potoci, Crna Rijeka, Kamensko i Jelaške. U popisu ih ostavljamo onako kako su tada zapisana sa svim neobičnostima npr. dugog "i" u selu Mir ili pisanja Ljepo(je)vića te posve neobičnih Ochieva (Očevija) i Zarna Richa.

Nije nezanimljivo spomenuti i neka prezimena kao Radoševići u Vijaci, koji će poslije postati zasebno selo, jer obitelj Stjepana Radoševića tada broji 10 odraslih članova i osmero djece. U to su doba u Varoši i dvije obitelji s prezimenom Očevac. Brojna je i obitelj Petra Miljanovića s Mira s 12 odraslih članova i troje djece, jer poslije to prezime ne postoji na Miru. Inače je najbrojnija obitelj vareške župe Joze Mangurgića iz Vijake s 20 članova. Veoma zanimljivo prezime, kao uostalom i Arvaćanin na Miru, i kao što je i sam Mir zanimljiv sa svega četiri obitelji. Ipak, Mir se spominje – za razliku od nekih potonjih i(li) današnjih sela koja su daleko veća od njega, pa im ipak nema ni spomena u popisu.

Svemu ovome, dakako, pribrajamo i Borovicu koja, kako je vidljivo, ima 15 obitelji s ukupno 97 vjernika i u to je doba mnogo manja od Potoka, a negdje je otprilike kao Jelaške, te brojem vjernika (premda ne i obitelji) kao Vijaka, danas sve samostalne župe. Kad već spominjemo brojnost obitelji, spomenimo i borovičke Čuretoviće (Chiuretovich) s 27 članova, 16 odraslih i 11 djece.

cvjećarna
Orhideja
Vareš

POGREBNE
USLUGE

- KOMPLETNA ORGANIZACIJA POGREBA
- PRIJEVOZ POKOJNIKA U ZEMLJI I INOZEMSTVU
- BUKETI • SVJEŽE CVIJEĆE • LONČANICE
- SVADBENI BUKETI • POGREBNI VIJENCI

tel. 032/ 846-372
061/ 753-522
061/ 783-326

— "SUSRET VIJAČANA"

Vijaka je u posljednje vrijeme sve više na glasu kao nesvakidašnje probitačno mjesto kojemu stoga ne nedostaje ni medijske pozornosti. A kao još jedan zanimljiv detalj dolazi i podatak da župljani Vijake obilježavaju dva zaštitnika. Župa je, inače, posvećena Bezgrešnom začecu BDM, koje se slavi 8. prosinca, ali se Vijačani u ljetnom periodu okreću sv. Ani i Joakimu, 26. srpnja. Ova se pojava posljednjih godina opravdava i potrebom da se ljudi koji ljeti dolaze na godišnje odmore s raznih strana svijeta, jednom riječju iz iseljeničtva, obogate i duhovnim susretom s "domaćim svijetom". No, vidjelo se već i po župnikovim reakcijama na pojedina događanja, a koja se sva rutinski povezuju sa sv. Anom, da se ponešto ipak izgubilo od prvobitnog smisla i značenja obilježavanja jednog, pa makar i "sporednog" patrona.

Program je počeo već 24. srpnja službenim susretom pred-

Vijačko kolo

SVETA ANA PO TRI DANA

stavnika Mjesne zajednice i Župnog ureda s iseljenicima, koji se ipak nisu u nekom naročitom broju odazvali sastanku. To, međutim,

nije predstavljalo prepreku da se konstruktivno razgovara o budućnosti Vijake. Ta večer u Vijaci nastavljena je igrankom, a u dom

kulture naguralo se preko 400 posjetitelja s plaćenim ulaznicama. Sutradan je, po običaju, priređen i sportski događaj. Na nogometnom turniru koji nosi naziv "Petar Pavić" sudjelovalo je osam momčadi.

Na sam blagdan slijedi ono najsvečanije. Misno slavlje i kolo pred crkvom. Kiša je sve vrijeme oklijevala, dajući Vijačanima, kao i njihovim gostima iz Vareša i susjednih župa, vremena i da se pomole i da poigraju. Fra Mile Babić, profesor na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu i vrstan propovjednik, odlično je govorio, a uspio je pogoditi i temu. Nenasilje. Jer, pronijela se vijest o nekim kavgama večer prije. A onda su zasvirali tamburaši HKDD-a Vareš i vjernici se prepustili lijepoj neporočnoj zabavi. Kao počasni gost župnika fra Ilije Božića u Vijaci je tih dana boravio i veliki dobročinitelj Mijo Vidović.

M. M.

B

— ZAPIS S KOPIJARA

U proteklim danima, koji su obilježeni dolascima ljudi iz dijaspore, jedno naše selo se nije imalo čemu radovati. To su Kopijari. Zarasli u šikaru i zaboravljeni od svih, Kopijari su, uz Osredak, samo puki toponim na zemljovidu, a u stvarnosti bivše gorštačko selo koje se nakon potpunog proгона stanovništva i zatim temeljite devastacije kuća nikada nije oporavilo. Čak je i nešto što bi se proglasilo susretom Kopijarana zasad samo apstraktan pojam. A prošlo je već desetak godina od rata...

Slučaj je htio da se mi iz uredništva domognemo jednoga bivšeg stanovnika tog sela, koji je kao i mnogi drugi tijekom srpnja stigao u Vareš, u namjeri da posjeti kućni prag. Držeći se toga čovjeka kao rijetke egzotične biljke, naučismo mu dati posebno mjesto u ovom našem "herbaru" i, hajde, velimo, da se bar netko od nas susretne s njim u njegovim Kopijarima. Kasnije se odnekud javi ova biblijska primisao: nismo posjetili neka krupna seoska okupljanja, gdje je bilo i glazbe i gozbe, i svakakva pića, a hodamo preko trnja i podivljale ružice, razgonimo leptire i krijepimo se običnom vodom samo zbog jednoga čovjeka i njegova doma, i toga njegova sela kojega više nema.

Naš domaćin Zrinko Andrić ide od prostorije do prostorije, probija se kroz korov s najmlađom kćerkom u naručju, ali kazuje gdje

U dnevnom boravku...

POVRATNA KARTA UMJESTO POVRATKA

se što nalazi s takvim uvjerenjem kao da ništa nije taknuto, a kamoli spaljeno. Sve tri njegove djevojči-

ce Andreana, Anika i Janina tu na očevini imaju nepremostivih teškoća s kretanjem: njihovo je dje-

tinjstvo vezano za Augsburg. Tu je i Zrinkova supruga Beatrix, koja se kao Njemica prirodno iščudava nad činjenicom da je u žaru rata nastradalo i groblje. Ono bi zbog stanja u kakvome se nalazi moralo poslužiti kao glavni motiv da se neki Kopijarani sastanu i poduzmu štogod. Glavnog raspela nema nigdje, svježe su uklonjene i lipe koje su rasle uz groblje jer su navodno smetale dalekovodu, pa to ukopno mjesto sad pogotovu djeluje nekako tužno i ranjivo. Zrinko, premda tek na pragu srednjih godina i unatoč prizoru ojađena groblja, veli tu će se skrasiti onoga dana kad za to dođe vrijeme, pa čekati andeosku trubu...

Gluho bilo, reci bi prije kopijarske žene. Jedna od njih, konkretno Zrinkova mati, gaji povratničku želju i traži načina da se naživi još malo na svome ognjištu, ako bi se štogod obnovilo, a za groblje uvijek ima vremena. I Zrinko se naravno slaže da u Kopijare treba udahnuti život, ali nema tko. Zna se da u Varešu živi jedan čovjek koji bi se htio vratiti u selo, no kud bi i on sam... Što dulje ostajemo zuriti u to stratište, postajemo svjesniji da i te ruševine možda u nas gledaju kao u povratnike, pa pristupamo rukovanju i slijedi razilazak baš na mjestu gdje se prve ratne zime nalazio *punkt*. Danas nema ni traga nikakvoj rampi, ali još nijedan povratnik nije prešao preko te imaginarne kontrolne točke.

M. M.

B

KONCERT ZA OPROŠTAJ

PIŠE GORAN SPREČKIĆ

Uvareškoj je kinodvorani 29. srpnja o.g. u znak sjećanja na nedavno preminulog prof. Josipa Hingera upriličen "Oproštajni koncert", koji su odsvirali vareški glazbenici okup-

ljeni s raznih strana. Nastupili su gotovo svi koji su u zadnjih tridesetak godina svirali s prof. Hingerom, njegovi učenici, te mnogi koji se danas što amaterski što profesionalno bave ovim poslom. Josip

Hinger rođen je 1948.g., diplomirao je njemački jezik na Filozofskom fakultetu u Sarajevu. Cijeli je radni vijek, izuzev nekoliko ratnih godina, proveo u vareškoj srednjoj školi. Preko dvadeset godina vodio je školu harmonike i klavira u vareškom

Revijalni plesni orkestar

KUD-u "Jedinstvo", odakle su izišli nebrojeni glazbenici, a koji su kasnije ostavili neizbrisiv trag u glazbenom životu Vareša.

Josipovi prijatelji, članovi Sarajevske filharmonije, Rajmund Likić, Rafo Dužnović i Željko Seritić također su nastupili ove večeri, a svirali su još Brano Mijatović, Mišo Zlović, Rusmir Berberović i brojni drugi. U četiri sata svirke redali su se hitovi iz 70-tih i 80-tih godina, skladbe kako domaćih tako i stranih izvođača. U prepunoj dvorani nisu bili rijetki oni koji su pustili suzu; i za pokojnim profesorom Hingerom, i za starim vremenima u kojima je ovaj grad imao

revijalni plesni orkestar i živio jed-nim drugim životom. Na Hrvatskoj radiopostaji "Bobovac" Vareš, ovom je prigodom promoviran CD Miše Zlovića, vareškoga glazbenika koji živi i radi u SAD-u. Na CD-u koji nosi naslov "Izbor pjesama iz Bosne i Hercegovine" nalazi se 12 starogradske pjesama i sevdalinki. Slušatelj Radio "Bobovca" imali su priliku čuti i instrumentalnu kompoziciju "Sjećanje" spomenutog autora, koju je napravio za posljednji pozdrav preminulom prijatelju. Materijal je snimljen u Njemačkoj i SAD-u.

B

Rusmir i Mišo, i gitare...

REVIJALNI KOŠARKAŠKI TURNIR

Ujeku svakakvih okupljanja tijekom ovog ljeta, okupljeni su se našli i bivši vareški košarkaši, no oni sa ciljem da se okužaju na državnome natjecanju veterana u košarci. I da se odmah podičimo njihovim uspjehom: nakon iscrpljujućih borbi postali su viceprvaci BiH! Od naslova prvaka dijelila su ih, naime, samo 3 poena. Natjecanje je bilo organizirano u 4 skupine na bazi samofinanciranja, a donji limit za starosnu dob bile su 34 godine. Vareš je u svojoj skupini porazio Travnik 67:46, Kakanj 59:55 i zatim favoriziranu Zenicu 70:67. U daljnjoj fazi natjecanja slijedi novi uspjeh: opet "pada" Zenica 72:62, ali slijedi i prvi poraz od Vogošće 104:95. Zatim još u polufinalnom susretu naši dobivaju Tuzlu 71:70, a u finalu ponovno gube od Vogošće 73:76.

Koliki je uspjeh naših košarkaških majstora govori i podatak da je na prvenstvu nastupilo dosta igrača iz Prve lige: Marković, Zovko, Radan, Muminović, Bajramović, Krčmar itd. A tek sastav naših... Zbog činjenice da su došli sa svih strana izgledao je kao pravi državni tim: Zlatko Klarić i Željko Pezer (Mostar), Marinko Šolak i

Godine im ne mogu ništa

VAREŠKI VETERANI VICEPRVACI

Baškim Kurtišaj (Vareš), Ilija Pantić (Brčko), Goran Sladojević (Mrkonjić Grad), Marijan Vidović, Željko Šafradin i Zlatko Šerbetić (Vitez), Andrej Čuraković, Dražen Miočević i Dario Andrijević (Zagreb), Teo Musić (Ploče). S klupe su imali potporu Božidara

Vidovića, Sabahudina Serezlije i Dragana Pranjića. Strijelci su bili: Vidović 166, Kurtišaj 76, Klarić 50, Sladojević 33, Šafradin 25, Pezer 23, Šerbetić 20, Čuraković 16, Miočević 8, Andrijević 6 i Šolak 2.

Svatko je učinio poneki napor u pogledu priprema za natjecanje: Pezo je osigurao dresove, Šolak rezervirao dvoranu u Varešu, ostali su doputovali iz daleka, a internetska potpora dolazila je od Praje i Papeta. Poslije svake utakmice obavezno se išlo u Jazz klub na druženje s podsjećanjem na neka prošla vremena. Nakon svega ostaje pitanje što bi bilo da se Sladojević nije ozlijedio uoči finala, kao što ostaje i činjenica da naši košarkaši pred natjecanje nisu imali ni dana treninga.

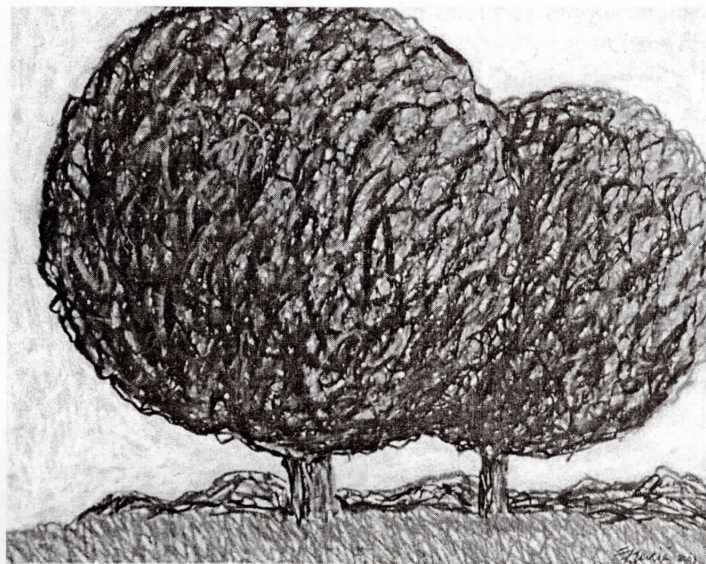
O košarci u nemogućim ratnim uvjetima i nekima od ovih "mladića" pisali smo već u drugom broju našeg lista (veljača 1995.), u vrijeme kada je iz njihova entuzijazma iznikao KK "Bobovac". Fantastično je što se ni deset godina kasnije, kao što vidimo, nisu umorili od igranja i traganja za pothvatima. Zato ovi košarkaški veterani, ovaj sjajni tim, u vremenu kada Vareš – iako odavno već živi mirnodopskim životom – nema nijedan registrirani sportski klub, s ovakvim nastupom sigurno mogu poslužiti kao izvrstan poticaj, ali i lekcija mladim sugrađanima.

M. V. & M. M.

B

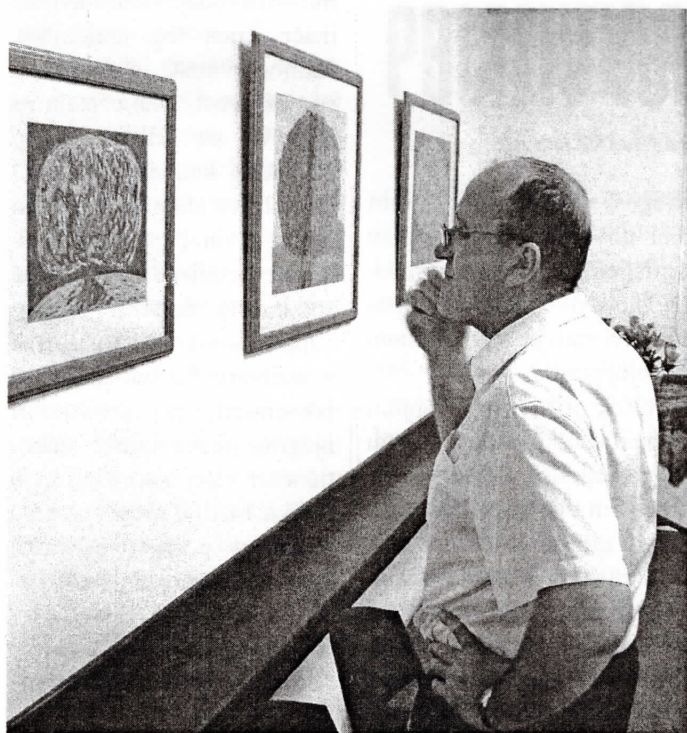
KULTURNI PEČAT “VAREŠKOM LJETU”

Umjetnička djela Željka Lekića, koja smo pisanom riječju prethodno pratili na njihovu predstavljanju od Livna do Sarajeva, 24. srpnja napokon su stigla i pred varešku publiku. Unedostatku gradske galerije prostor za izlaganje 22 slike ciklusa “Stabla” pronađen je u predvorju vareškoga srednjoškolskog centra. Prema broju okupljenih javnih osoba, ali i istinskih ljubitelja slikarstva, već se na otvaranju moglo konstatirati da je ova izložba privukla zasluženu pozornost. Također je važno da je izložba službeno uvrštena u program manifestacije “Vareško ljeto”, kako se ono ne bi svelo samo na zabavni i vašaarski dio. Načelnik općine Hamdo Fatić još jednom je iskazao svoju privrženost i potporu događajima ove vrste te pozvao Lekića da sa svojim slikama ostane ambasador Vareša, a o izloženom ciklusu govorili su prof. Branka Balvanović, koja od početka prati Lekićevo

Jedina slika s dva stabla: Roditelji

likovno stvaralaštvo, te slikarev imenjak i sugrađanin književnik Željko Ivanković. Na narednim stranicama posvećenim ovom kulturnom događaju donosimo njihova izlaganja s otvaranja izložbe, kao i razgovor s autorom ciklusa.

Načelnik je pomno razgledao

Vareški općinski načelnik u svom kratkom, ali po običaju izravnom obraćanju na otvaranju izložbe naglasio je da Općina Vareš unatoč skučenim mogućnostima nastoji omogućiti svojim uspješnim umjetnicima, ma gdje se nalazili i stvarali, da se svojim djelima predstave i u svom gradu, što uvijek izaziva pozitivne reakcije građana. Ponovio je kako mu je želja da slike Željka Lekića, kao i književna djela Željka Ivankovića, i nadalje promoviraju Vareš.

Iza uvodnih riječi načelnika kao organizatora, uslijedile su stručne ocjene onoga što je Željko Lekić kroz ovaj ciklus ponudio svojoj publici. Pokušaj sažimanja tih obraćanja umjetniku i njegovu djelu čini

se nemogućim poslom. Sve same pozitivne kritike izrečene su sa zaista velikim nadahnućem i stoga ćete o tome najbolje pročitati sami.

Nakon svega, obratio se i sam slikar te uputio mnoge riječi zahvale, a potom jednu od svojih slika darovao Općini Vareš. Sav prihod od prodaje prigodnog kataloga namijenio je financiranju vareške podružnice HKD “Napredak”. Uslijedilo je razgledanje izložbe i onda su se posjetitelji preselili u dvoranu u kojoj ih je čekao topao domjenak u organizaciji Čede Pavlića, Vijačanina koji živi u Tuzli, a koji se već specijalizirao za ovakvu vrstu potpore manifestacijama, odnosno uglednicima iz rodnog kraja.

Govoriti o slikarstvu Željka Lekića znači ući u jedan osoban svijet u kojem vladaju tankoćutnost, promišljenost i suzdržanost. To se jasno uočava već kod prvih njegovih radova, pa sve do zaokruženih cjelina kojima se predstavio javnosti.

Njegovi ciklusi svjedoče da je priroda ona tema koja nadmoćno zaokuplja njegovu pažnju, da ga neodoljivo privlači upravo slikanje krajolika. Pejzaž je, zasigurno, najistaknutija i najizazovnija tema u povijesti slikarstva. Uostalom, nije li priroda bez prestanka nadahnjivala i umjetnike, i svece, i mudrace, otkako je svijeta i vijeka?

Stablo je, ipak, praiskonska tema koja pripada tom krugu motiva, ono je jedna od najbogatijih i najraširenijih simboličkih tema. Toj se izazovnoj temi Lekić posvećuje već na samom početku svog bavljenja likovnom umjetnošću, radeći u grafičkoj tehnici suhe igle, a kasnije u tehnici uljnog pastela. Sve je to, međutim, bila tek uvertira njegovom pravom radu, punini predanja motivu koji ga je svega zaokupio. U jednom procesu prisnog druženja s tim motivom, njegova su stabla doživjela preobrazbu, figurativnu i kolorističku, u samosvojne subjekte koji imponiraju svojom osobnošću. Lekićev odnos prema stablu je izravan, osoban, on s njim ulazi u razgovor, osluškuje mu bilo i bratski mu se obraća. Prijateljski i pažljivo mu se približavajući, on nastoji dokučiti njegov duboki smisao-ideju živog kozmosa u neprekidnom obnavljanju. Obuzet stablom kao likom koji evocira cjelokupni simbolizam uspravnosti, on uspijeva sugestivno predočiti čežnju za uzdizanjem.

Branka Balvanović

IZVORNOST INSPIRACIJE I AUTENTIČNOST VIZIJE

PIŠE PROF. BRANKA BALVANOVIĆ

Ritmovima koji pulsiraju njegovim umjetničkim nervom, Lekić interpretira viđenju pojava onako kako se ona odražava u njegovoj bogatoj, osebujnoj imaginaciji. On dočarava stablo koje svojim oblicima izražava božansku ravnotežu prirode, a taj sklad, tu harmoniju sfera on postiže preobražavajući pejzaž prema vlastitoj umjetničkoj viziji. To su oni "alternativni krajolici" koji predstavljaju sliku duše. Lekić likovnu vlastitost pronalazi u transformiranju viđenog.

Njegovi nenapučeni, sami sebi dovoljni krajolici, nisu izmišljeni, oni su izmaštani. U istoj su mjeri i prepoznatljivi zato jer su doživljeni u svojoj punini.

Lekić prirodu voli. S njom stupa u osobni odnos, s njom je u stalnom dosluhu. Po njegovim vlastitim riječima – voli ju zato što je istinita. Voli ju u njezinu stalnom nastajanju i nestajanju, rađanju i umiranju, u njezinoj neprestanoj dinamici. On zna da mu u njezinoj vječnoj mijeni može umaknuti onaj naslućivani

čarobni njezin treptaj, hip, ono iščekivanje koje strasno želi uhvatiti, i upravo u tome nalazi draž zbog koje se, kako sam kaže, nosi s prirodom u jednoj veličanstvenoj borbi kojoj nema kraja.

Lekić je, očito, slikar prirode. U ovom je ciklusu sva priroda stablo. U njemu je Lekić sažeo sve. Svju ljepotu prirode, svju njezinu mudrost, sav njezin smisao, sve njezine zakone. Stablo moćno dominira slikom. Ono zapravo dominira svijetom, i više od toga – univerzumom. Izdvojeno i izuzeto, ono se poput nebeskog tijela kreće svojom vlastitom putanjom kroz svemirska prostranstva. Ono se uzdiže kao simbolička predstava entiteta koji ga nadilazi. Slikar je temi pristupio studiozno i analitički. Čvrsta i zatvorena forma i koloristička smionost gradiva su elementi tog likovnog univerzuma.

Izabравši jedan naoko sasvim jednostavan motiv kao temu cijeloga ciklusa, Lekić je svojim majstorskim umijećem stvorio pravi likovni ugođaj. Jednostavnost inače krasi tog umjetnika. Jednostavnost, skromnost, suzdržljivost, samozatajnost njegove su odlike i kao čovjeka i kao umjetnika. O tome i ove slike govore tako jasno da ih čitamo kao autorove "otmjenе misli". One se snažno doimlju svojom nepatvorenom iskrenošću i svježinom. Po umjetnikovoj iskrenosti, po izvornosti njegove inspiracije i autentičnosti njegove vizije, u Željku Lekiću prepoznajemo osobenu pojavu u našoj novijoj likovnoj umjetnosti.

(Predgovor iz kataloga
tiskanog povodom izložbe)

B

Akademskog slikara Željka Lekića (rođenog u Vijaci 1967. godine) upoznao sam pred koju godinu: prvo po izvanrednim crtežima koji su u nekoliko poteza olovke kreirali svijet njegovih zavičajnih predjela. Taj je umjetnički redukcionizam, svedenost umjetničke geste na čist i čitljiv znak, potez olovke ili pera, bio razlog da se zainteresiram za njega i zamolim ga da ilustrira moju knjigu "Vareške priče".

I iznova se na tom primjeru potvrdilo da raskoši svijeta ništa ne oduzima jednostavnost umjetničkog prezentiranja te raskoši. Dapače, i s malo likovnih sredstava Lekićev je talent progovorio svim svojim bogatstvom.

Ovaj put Lekić, koji je mlad i širim krugovima još nedovoljno poznat umjetnik, mene iznenađuje nečim drugim – ovaj put obiljem boja i oblika. Ona svedenost umjetničkog pokreta, najednom je ustuknula pred čudesnim svijetom boja, koji je u njegovim stablima oživio svu magiju stabala.

Pa ipak, zagledan u njegove slike čovjek ne može ne primijetiti tijesnu vezu sa spomenutim crtežima, zapravo – istu umjetničku ruku. U svijetu u kojemu žive sva ova bujnom krošnjom i bojom neponovljivo bogata Lekićeva stabla, nalaze se bogate i rijetko lijepe bosanske šume. Osobito pak njegove zavičajne šume, ti čarobni predjeli koji strasno žive svoju zavodljivost. Pa ipak, Lekića kao umjetnika, ne zanima šuma, njega zanima pojedinačnost svakog od tih bioloških entiteta. Stablo, jedno stablo. (Borges je rekao da na svijetu postoji samo jedan čovjek – sve je ostalo

Željko Ivanković

JEDNOSTAVNOST U PREZENTIRANJU RASKOŠI

PIŠE ŽELJKO IVANKOVIĆ

statistika!) Pojedinačnost, jedinstvenost i neponovljivost svakog stabla oživljena na njegovim slikama u magiji pastela, oživljava pred našim očima dvadeset i dva "portreta" tih stabala. Izuzetak je tek jedna slika gdje vidimo dva stabla. Ali ona tu moraju biti u paru jer samo tako opravdava se njezino ime – Roditelji!

Recimo to tako, ta živa bića, izdvojena iz cjeline svijeta u svom punom egzistencijalnom intenzitetu žive sve bogatstvo svoga bića. Mi

ih na njegovim platnima zatičemo u punoj zrelosti i plodnosti njihova življenja. Uhvaćena u trenucima pune raskoši življenja, koja se ogleda u punini krošnje i iznimno intenzivnim bojama koje znače život, ova su stabla i počast snazi prirode i pohvala Velikom tvorcu te prirode. Ali ona su i simboli svekolikog življenja. Nije slučajno slikar nekim od svojih slika, nekima od "portreta stabala" davao imena koja asociraju na čovjekovu reakciju na život:

Kolebanje, Roditelji, Obiteljsko stablo... Jer stabla nas nerijetko asociraju na ljude i u njih projiciramo i našu ljudsku pojedinačnu životnu pozicioniranost. Mladog umjetnika, očito je, zanima pojedinačnost u svoj svojoj punini. Neponovljiva, individualna, obilata kao i sam život sa svim svojim mijenama.

Tamo gdje je u mojoj knjizi crtao stabla, redukcionizmom crteža sugerirao je kasnu jesen, zimu, rano proljeće, dakle odsutnost života. Ovdje, pak, Lekićeva platna žive sav intenzitet boja, oblost i bogatstvo oblika u kojima se javlja život, pa i život stabala, svejedno je li riječ o ljetu, jeseni ili čak – zimi. Pogledajte sliku koja se tako zove – Zima! I ona je raskošna u svom obujmu i bojama. I na njoj buja život!

Ipak, ako dublje proniknemo u ove slike vidjet ćemo da je Lekićev crtački potez diskretan, njegova je crtačka gesta reducirana, svedena na jasno sugeriranu bujnost, oblost (čak i u slučaju čempresa!), ali je zato plodan i bujan govor njegovih boja. Njihova intenzivnost! Boje su slikarstvo! One umjetnika najednom ponesu u neke druge sfere, njegova platna zaplamte, na njima se osjeti igra, toplina i radost te igre. Uz ova platna živnu i sva naša čula, ova nam stabla najednom pobude i muzičke i pjesničke i tko zna koje još sve asocijacije. Pa i filozofske, zašto ne?! Polet koji čitamo s ovih slika je polet prirode i njezine pohvale samoj biti života.

("Oslobođenje",
15. srpnja 2004.)

B

INTERVIEW: ŽELJKO LEKIĆ, akademski slikar

S mladim samozatajnim umjetnikom razgovarali smo za njegova odmora u rodnoj Vijaci, gdje je sređivao dojmove nakon treće samostalne izložbe. Njega nije potrebno posebno predstavljati, jer smo to imali u onoj uobičajenoj formi u 94. broju našeg lista, ali i stoga što se već svojim djelima predstavio na najbolji način. Željko objašnjava zašto je toliko impresioniran stablima, najavljuje povratak njegovih ilustracija u "Bobovac" i otkriva nam što će biti tema njegova sljedećeg ciklusa:

Željko Lekić

PRIPREMA SE "BOSANSKI KRAJOLIK"

RAZGOVARAO M. MARIJANOVIĆ

- Nakon izložbe postavljene u razdoblju od tri mjeseca u tri grada – Livnu, Sarajevu i Varešu – pitamo Željka Lekića koliko je zadovoljan postignutim?

- Vrlo sam zadovoljan prijemom na koji sam naišao, kako kod publike, tako i kod kritike. U Livnu sam prvi put izlagao i posebno mi je drago što sam se predstavio u toj sredini koja me dotle uopće nije poznavala.

- Otkud toliki žar za slikanjem stabala i nisu li to, zapravo, neka vijačka stabla?

- Stabla me zanimaju, prije svega, zbog ljepote i raskoši njihovih krošnji. A

one su jednako lijepe i kada su odjevene lišćem i kada su ogoljene. Stabla me trajno inspiriraju raznolikošću oblika i kolorističkim bogatstvom. Ona su univerzalna, ona su plod autorove imaginacije, njegove vizije i umjetničkog uvjerenja.

- Znamo da je cijeli ciklus rasprodan već nakon izložbe u Livnu. Ipak, mogu li mladi umjetnici danas preživjeti od svog stvaralaštva?

- Ciklus u stvari nije cijeli rasprodan, nego su neke slike namijenjene za poklone. Između ostalog, po jedna slika je darovana budućoj vareškoj galeriji, vijačkoj knjižnici, livanjskoj i bistič-

koj galeriji. Sama egzistencija od umjetničkog stvaralaštva je nesigurna, ali mnogi umjetnici, bez obzira na to o kojoj se grani umjetnosti radi, zaposleni su u školama ili drugim ustanovama. Rad u školi s učenicima, ne samo da ne ometa umjetnika u njegovu stvaralaštvu, nego ga naprotiv nadopunjuje novim, često originalnim idejama.

- Uz podsjećanje na nekadašnju suradnju, onu u prvim danima "Bobovca", neizostavno je upitati kad ćemo na ovim stranicama ponovno ugledati Lekićeve ilustracije?

- Ja zapravo nikada nisam prekidao suradnju s "Bobovcem", ali istina je da ga nisam ilustrirao. S mnogim, starim i novim članovima

uredništva u stalnom sam kontaktu dogovarajući i realizirajući neke projekte. Zbog udaljenosti moga trenutnog mjesta boravka izostaju moje ilustracije, ali bez obzira na to mislim da ću u narednim brojevima dati neke svoje likovne priloge.

- Što Željko Lekić trenutno slika i kada će to biti predstavljeno javnosti?

- Trenutno radim ciklus "Bosanski krajolik". Već u ovom trenutku 80 posto je realiziran. Radi se o uljima na platnu, što predstavlja novost u odnosu na dva prethodna ciklusa koji su rađeni tehnikom uljnog pastela. Javnost će već u proljeće 2005. imati prigodu vidjeti taj ciklus.

BORBA DO POSLJEDNJEG BOLESNIČKOG NOVČIĆA

Zavod zdravstvenog osiguranja Zeničko-dobojskog kantona nedavno je uputio četiri istovjetna pisma načelnicima četiriju općina na svom području, a jedno od njih stiglo je i u Vareš. Ovoj je kantonalnoj ustanovi neprihvatljivo da se pored Kantonalne bolnice u Zenici većina pacijenata s područja Vareša, Breze, Visokog i Olova po specijalističkim uputnicama šalje u Klinički centar Univerziteta u Sarajevu. Načelnici su reagirali sastankom u Brezi, gdje su razmotrili dopis i uputili Zavodu odgovor u kom navode drukčije argumente.

PIŠE MLADENKO MARIJANOVIĆ

Što više jača želja građana u spomenutim općinama za izdvajanjem iz Zeničko-dobojskog kantona, to se pojačava i kantonalna težnja da se te ljude "pripreme", kako ne bi nekontrolirano vršljali po Sarajevu. Doduše, nije u pitanju ograničavanje slobode kretanja, nego je problem u odljevu novca. Zavod zdravstvenog osiguranja nije ni prva ni posljednja kantonalna institucija koju zanima samo vlastiti status i kojoj su izvori financiranja na prvome mjestu. Zdravstvena zaštita, odnosno njezina cijena, brzina i kvaliteta usluga podređeni su tome. To se jasno vidi iz dopisa koji je uputio Zavod. Upućivanje osiguranika na liječenje u Kliničkom centru Sarajevo ima nega-

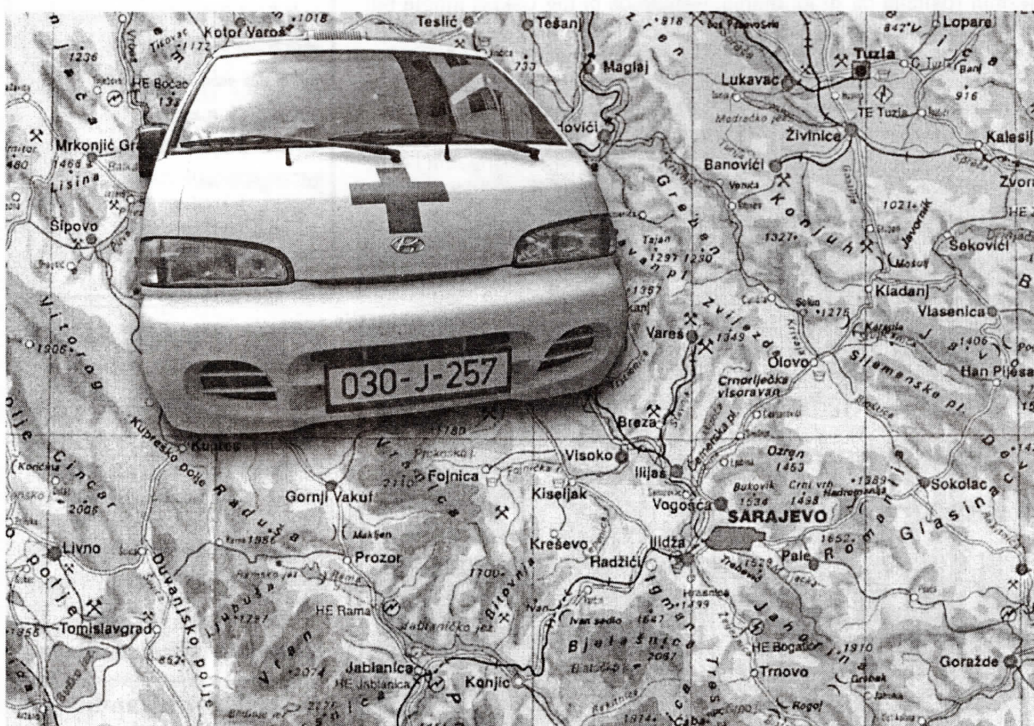
tivne posljedice na razvoj i osuvremenjivanje pojedinih medicinskih grana u Kantonalnoj bolnici Zenica, navodi se. Dakle, bolesnici bi iz ove četiri općine morali imati razumijevanja za zeničku bolnicu i sam Zavod, umjesto da je obrnuto. To bi značilo odreći se upola kraćeg puta do bolnice, ali i određene razine zdravstvene usluge. Zato, navodno, da bi i građani onih općina koje zaista gravitiraju Zenici te tamošnjoj Kantonalnoj bolnici podigli kvalitetu svoga liječenja. Ovakva se vrsta solidarnosti Varešu i njegovu većinski siromašnom stanovništvu (svejedno koje nacionalnosti) uopće ne bi isplatila.

U dopisu se podastire i podatak da – na temelju ugovorâ o međusobnim odnosima u pružanju

zdravstvene zaštite koje Zavod svake godine zaključuje s Kliničkim centrom u Sarajevu – postoji veliki nerazmjer u korištenju usluga u sarajevskom Kliničkom centru. Tako 80% stanovništva Zeničko-dobojskog kantona (iz 8 općina) koristi 20% usluga liječenja izvan kantona, dok 20% stanovništva (iz 4 općine) koristi 80% usluga. Osim upadljivih obrnuto proporcionalnih brojki tu nema nikakvih preciznijih pokazatelja, pa su i načelnici prozvanih općina u svom pismu već u prvoj stavci naveli da im se čini sumnjivom ta paušalna procjena. Oni također podsjećaju da Kantonalna bolnica nije u stanju pružati sve zdravstvene usluge, ali i da ove četiri općine ionako gravitiraju

Sarajevu, zbog čega drže dvostruko opravdanim upućivanje pacijenata na bolničko liječenje u sarajevskom Kliničkom centru. Treća je i najvažnija stvar da su pacijenti zadovoljni tamošnjim uslugama i stoga, smatraju načelnici, uopće nije potrebno po ovom pitanju otvarati raspravu, osim ako je ona u cilju unapređenja zdravstvene zaštite. Nakon ove korespondencije, nije bilo drugih razmatranja ovog pitanja, niti se Zavod očitovao o jednoglasnim stavovima četvorice načelnika. Možda i zato što su u tijeku godišnji odmori, no bolesnici nemaju godišnje odmore i zar bi im trebalo dodatno otežavati situaciju?!

Međutim, nije za očekivati da će se Zavod nakon ovoga predati. Borba za vareške pacijente krenula je na dva polja. S načelnikom se (kao i trojicom njegovih kolega u susjednim općinama) očito pokušava iznaći neki politički dogovor; inače, nelogično je od tih ljudi kao nositelja izvršne vlasti zahtijevati da utječu na to u koji će centar liječnici specijalisti upućivati svoje pacijente na daljnje pretrage ili hospitalizaciju. Za sve je ovo, reklo bi se, kriv Daytonski sporazum odnosno nakaradna teritorijalna podjela među kantonima. Stoga zaista nije lako stvoriti održiv sustav zdravstvene zaštite. Kako ipak ne bi gubili vrijeme dok se na jednoj strani traži politički dogovor, na drugoj su strani zenički specijalisti sami krenuli u ofenzivu u namjeri da potisnu sarajevske kolege sa svoga terena. Varešani posljedice toga osjećaju tako što im iz Zenice dođe svaki put drugi liječnik specijalist, pri čemu se naravno gubi kontinuitet u vođenju pacijenata i praćenju njihove bolesti. Nešto se u svakom slučaju mora mijenjati da bi i taj višak zeničkih specijalista zaradio plaću, međutim radići od toga neku vrstu eksperimentalnog programa, sigurno nije u redu. Ravnatelj vareškoga Doma zdravlja dr. Edhem Aščerija i sam smatra da stalne izmjene liječnika, kao i izmjene termina kod specijalističkih pregleda ne vode unapređenju zdravstvene zaštite, ali na to, kako je rekao pred Općinskim vijećem, unatoč mnogim pokušajima nije uspio utjecati. S druge strane, na planu političkog nadmudrivanja, općinski načelnik Hamdo Fatić kategorički podvlači da ispod stajališta iznesenih u zajedničkom pismu osobno neće odustati, čak i kad bi trojica njegovih kolega u susjednim općinama eventualno promijenila mišljenje.

Kola vuku ulijevo

Josipa je mala i preslatka djevojčica koja je ove godine završila prvi razred osnovne škole. Ima mamu, tatu i trojicu starijih braca. Živjela je, sve donedavno, u jednom vareškom selu.

U trenutku kad sam je prvi put vidio, jednostavno mi se uvukla pod kožu i tamo je i dandanas, a tamo će i ostati. Imala je, i dalje ima, pogled nevinog i dragog djeteta, pogled koji plijeni pozornost koji bi bilo nemoguće ne zamijetiti. Osim pogleda i one istinske dječje ljepote, imala je najdužu i najljepšu plavu kosicu u selu.

O ljepoti i dragosti male Josipe moglo bi se pisati danima i danima, i da opet ne bude sve ispisano i opisano, a i pisati o njoj je iznimno teško, jer oskudni smo u riječima koje izražavaju ljepotu i dobrotu. Kroz ljudsku i književnu povijest ljudi su pokušavali pisati i opisivati Boga i nalazili su se u sličnim problemima; kako opisati nešto što naš ljudski um ne može učiniti jer je ograničen?! Spominjući Boga u ovom pisanju o maloj Josipi postajem puno svjesniji početaka Svetog pisma koje govori da je na početku Bog stvorio ljude na svoju sliku – i zbog toga je o ljepoti koja potječe od Boga izuzetno teško govoriti.

Naime, bijaše ovo na blagdan Uskrsa. Ustao sam, kako već čovjek može ustati u tom velikom danu, raspoložen i raspevan. Jednostavno rečeno, jutro sam počeo zahvaljujući Uskrsnome Spasitelju na njegovoj velikoj žrtvi i uskrsnuću kojim me je otkupio do moje prljavštine i grešnosti.

U tako velikim trenucima radosti jednostavno nisam želio biti sam, nego sam tu svoju radost želio podijeliti s meni dragim ljudima i, naravno, uputim se maloj Josipi i njezinoj obitelji! Kako to već bude kod nas, od ranog jutra cijela je obitelj na nogama i očekuju se mogući gosti. Mislim da sam im bio prvi gost tog dana, jer sam uistinu

PRVA NEDJELJA BEZ JOSIPE

JOSIP B.

stigao vrlo rano; čak sam se bojao da bi pojedini mogli i spavati. Međutim, bio sam siguran da je Josipa budna, jer izuzetno je živa i vrlo rano ustaje; čak sam čuo od njezinih roditelja da su joj morali navečer obećati da će je probuditi na vrijeme kako bi mogla poći na sv. Misu, a koja je u njihovu selu na Uskrs vrlo rano, gotovo kao zornica za Božić.

Ulazeći u njihovu obiteljsku kuću, ugledam plave okice koje su sjale od sreće, možda i zbog toga što mene vide, jer mislim da sam i ja njoj bio drag kao ona meni. Ci-

jelo vrijeme mi je pokazivala raznobojne pisanice i zahtijevala je da izaberem bar dvije koje ću ponijeti kao njezin dar. U toj ljepoti i radosti susreta s njom nisam ni slutio da bi tog Uskrsa moglo biti ičega što bi mi pokvarilo dan i učinilo me tužnim, čak i žalosnim. U kratkom razgovoru s njezinim roditeljima, naslutio sam da bi obitelj ovog ljeta mogla odeseliti u Hrvatsku! Svoju Josipu sam i dalje vidio i gledao, ali već od tog trenutka s puno sjetne i žalosti. Negdje u glavi prihvaćao sam razloge i potrebu njezinih roditelja da podu-

nekamo gdje će im biti bolje, tako se bar nadaju, i gdje će "mojoj" Josipi pružiti sigurnost i bolju budućnost, ali jednostavno nisam bio pripremljen na to da će malena Josipa otići i da je više neću moći vidati tako često kao do sada.

Živio sam u nadi posljednjih četiri mjeseca da Josipa i njezina obitelj možda neće otići, ali to se ipak dogodilo. Prije neki dan otišla je... i ona, i mama i tata, i njezina trojica braca, nešto starijih od nje, a da joj niti zbogom nisam uspio reći.

Sad je bila prva nedjelja bez Josipe!

Bojim se i pomisliti koliko je 'malih Josipa' iz sela i gradova ove naše drage Bosne otišlo ove godine i ovoga ljeta sa svojim roditeljima i bracama i sekama onamo gdje očekuju da će im biti bolje. Nadam se i želim da im uistinu bude bolje, i molim ih, njih sve male Josipe, ali i "moju" Josipu da nikad ne zaboravi svoj rodni kraj i ove ljude amo koji su poslije nje ostali!

B

Budi jak!

*Kada je teško, kad guše te ljudi,
ti smogni snage i uporan budi.
Kad ti drugi uzmu sve
ti borac budi i ne daj se!
Kada te život zaogrne zavesom tuge,
ti budi hrabar, ne gledaj u druge.
Jer oni će se snasti, sjerući mi, baš svi,
a ti, prijatelju, znaš li što ćeš ti?*

*I onda kada ostanem sam,
kada ti noć traje godinama,
kada ti dan miriše tugom,
kad u srcu gubiš mnoštvo želja,
kad misliš da je kraj,
kad ti na put padne mrak,
gledaj se pjesme ove:
i budi jak!*

Ružica Jozic

KVALITETA KOJA SE ČUJE!

HRVATSKI RADIO
95.3 i 101.1 MHz
FM stereo
BOBOVAC
VAREŠ
e-mail: radiobobovac@hotmail.com

- ♦ školski pribor
- ♦ uredski materijal
- ♦ blokovska roba
- ♦ darovni program

KNJIŽARA
TERZIĆ

VAREŠ, Put mira 4
mob. 061 791 133

ŽELITE LI ČUTI VIJESTI IZ SVIJETA,
NAJNOVIJA IZVJEŠĆA IZ WASHINGTONA,
SVAKODNEVNE I JAMAČNO RELEVANTNE
INFORMACIJE O STANJU U BIH
UKLJUČUJUĆI I JAVLJANJA IZ VAREŠA,

SLUŠAJTE

GLAS AMERIKE

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU
OD 17,30 DO 18 SATI

U SKLOPU PROGRAMA
HRVATSKE RADIOPOSTAJE
"BOBOVAC" VAREŠ

CVJEČARNA
PALMA
VAREŠ

vl. Snježana Tomić tel. 032/ 848-169
mob. 061/ 793-032

svježe cvijeće • buketi
vjenčani buketi • aranžmani
lončanice • vijenci
pogrebna oprema i usluge

prijevoz u zemlji
i inozemstvu

POSLEDNJI POZDRAV

Tužnim srcem javljamo da je svoje oči zauvijek sklopila naša draga
JELA GRABOVAC rođ. Jarčević
(30.V.1912. – 1.VII.2004.)

Na grobu tvom je tišina, u srcima našim tuga, u očima suze, u domu velika praznina... Cijeli si nas život voljela, čuvala i molila za nas. Zahvaljujemo dr. Anti Jeliću i susjedima koji su nam pomogli u najtežim trenucima.

Ožalošćeni: sinovi i kćeri s obiteljima

TUŽNO SJEĆANJE (18.VII.2003. – 18.VII.2004.)

Navršila se tužna godina od kada je prestalo kucati srce naše drage

KATARINE JOLUNIĆ

Neka ti je vječna slava i hvala. Počivaj u miru Božjem!

Tvoja djeca, sestre i brat

TUŽNO SJEĆANJE (17.VIII.1994. – 17.VIII.2004.)

17. kolovoza navršit će se 10 tužnih godina otkako nije s nama naš dragi

ILIJA MUTIĆ

Vječno ćeš živjeti u našim srcima. Počivaj u miru Božjem!

Tvoji najmiliji

TUŽNO SJEĆANJE (30.VIII.2002. – 30.VIII.2004.)

Dana 30. kolovoza navršit će se dvije godine otkako je prestalo kucati srce naše drage majke, sestre, punice i bake

ANIKE GOLIC rođ. Poljaković

Svaki dan bez tebe donosi tugu, ali i ponos što smo te imali. Hvala ti za svu ljubav i dobra djela kojima si nas obasipala. Neka te čuvaju anđeli nebeski.

Počivaj u miru Božjem!

Tvoji najmiliji

TUŽNO SJEĆANJE

Ovih dana navršavaju se dvije tužne obljetnice otkako su nas napustili naši dragi

STIJEPO DUSPER

STJEFANIJA DUSPER rođ. Lučić

(16.VIII.1981. – 16.VIII.2004.)

(25.VIII.1989. – 25.VIII.2004.)

Uspomena na Vas, Vašu dobrotu i plemenitost ostaje vječno u nama. Uvijek ćete biti u našim mislima, srcima i molitvama. Počivali u miru Božjem!

Vaši najmiliji

KOLIKO SMO ODMAKLI?

BAZEN U VAREŠU NEKAD I SAD

Ovaj fotovremeplov s razmakom od pola stoljeća pokazuje nam na jednostavan način što je Vareš imao, a više nema. Povuču paralelu možemo tim lakše što obje

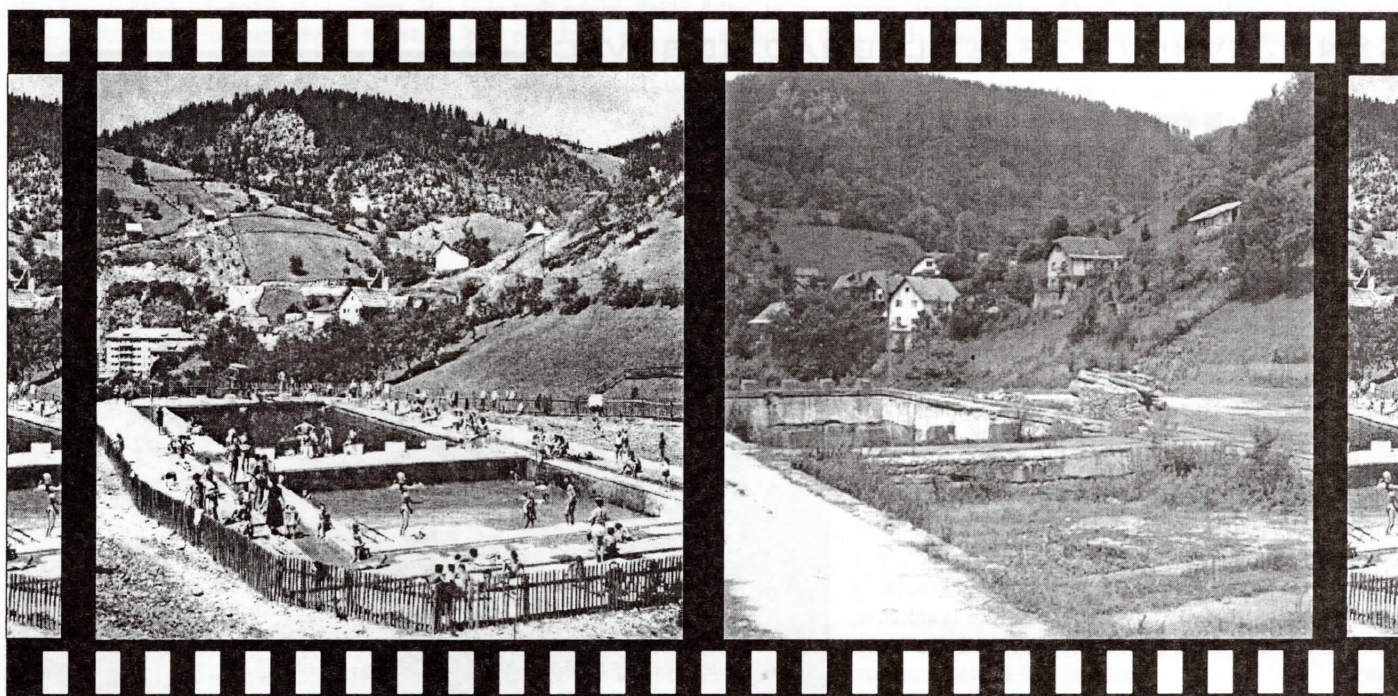
fotografije svjedoče o tome kakvu situaciju zatičemo devet godina iza rata. Onda je to bio Drugi svjetski rat i zasigurno teže poslijeratno doba, a sada, poslije modernog rata (užasne li mode!),

imamo ovo moderno doba u kom ipak ne uspijevamo vratiti Varešu njegov bazen. Zna se da u današnjem Varešu postoje neke kategorije društva kojima je potrebno posvetiti pozornost

puno prije nego li potencijalnim kupcima. Znamo i da vareška klima nije odveć pogodna za kupanje na otvorenom, pa onima koji neodoljivo pozele u vodu za rijetkih vrućih dana preostaje rashlađivanje u rizičnim jezerskim vodama akumuliranim nakon propasti rudarske industrije.

M. M.

B

1954.

2004.

“Svaki grad uz naše more ima svoga lera...” – ima li nekoga tko ne poznaje ovaj hit sastava “Dubrovački trubaduri”? Vareš, i kao grad i kao općina, u prošlosti je imao svoga “lera”, ne jednog već veliki broj njih čije su osobine postale sinonimi za karaktere ostalih sugrađana Samo, u Varešu njih nismo zvali “lero” nego “legenda”, pa je Vareš postao nadaleko poznat po svojim legendama. Nekih se moja, a pogotovo mlađe generacije i ne sjećaju, davno su umrli, a neki odskora nisu među živima, ali priče i dogodovštine, izrečene iskriche, još i danas žive, prepričavaju se i spominju. Vareš ima još nekoliko i živih legendi. Nadam se da će mi legende kojih više nema među nama oprostiti na spominjanju, ali i na nespominjanju u ovoj mojoj kolumni, međutim prostor ne dopušta da se spomenem svih. Dosta njih Varešani poznaju samo po nadimcima i većinom ne znaju njihova prava imena. Većina njih je postala legenda po svojoj dobroti, bezazlenosti, pomirljivosti, ali ima i drugih, poznatih po svojoj bahatosti i nepristupačnosti. Tko iz moje generacije nije, na leđima ili glavi, osjetio pendrek milicionara kojeg smo svi zvali jednostavno “Prso”? Dovoljno je bilo u bilo kojoj igri viknuti: “Eto Prsel!”, pa da se svi razbježimo. Ako se pojavio na igranci u Varešu ili u bilo kom selu, nekoga je sljedovao “degenek”. Nitko mu se ne sjeća imena, ali nadimak smo mu dobro upamtili. No, nećemo se podsjećati na loše legende. Ima ih sasvim dovoljno koji su svojom duhovitošću i

“LEGENDE”

PIŠE PAVAO VIDOVIĆ

britkim jezikom zaslužili da ih Varešani spomenu i spominju, i ako Bog da sjećanje na njih neće još dugo izbljedjeti.

Kada bi netko rekao da je došao iz Sarajeva autobusom koji je vozio Ljudevit Brđanović, pola Varešana bi reklo da nema tog vozača autobusa, ali kada bi rekao da je autobus vozio “Šukurče”, svi bi znali. Ja mislim da je njega samo obračunski službenik znao po imenu. Pa “Zemljopis”, pa nezaobilazna Verka “Cvrkinica” i “rogovi koji zapinju za ogradu”, “antibiotici umjesto grlićanja” i mnoštvo drugih zajedljivosti. Niti jedan par nije mogao proći u gornji Vareš, a da izmakne njezinoj pažnji. Danas u Varešu možete čuti za one koji stalno “surfaju” po web-stranica-

ma: to ti je prava internet-Cvrkinica... (Niti napredak tehnike ne može uništiti vareške legende.) Opis prošlog rata pokojne Verke: “Ovo k'o da je remont u paklu, pa svi vrazi izašli na zemlju”, mogao bi ući u svaku antologiju.

Bilo bi nepravедno ne spomenuti bar nekoga od živućih legendi, a meni je nekako najbolja živuća legenda vareški dugogodišnji kolporter Jozo “Čiko” ili jednostavno “Čikara”, koji nažalost više ne živi u Varešu. Međutim, u Varešu se često čuje ona njegova grlenim glasom izrečena: “Ej, daj meni jednu malu...”, koju je uvijek pedljem odmjeravao. Eto, tako spomenutih samo neke. Iskreno se nadam da će netko od pera napisati osvrt na temu vareških legendi, opširniji ne-

go što je to ovdje učinjeno. Vareške legende nisu dužnosnici, predsjednici, sekretari i slični, već obični, kako običavamo kazati, mali ljudi, po kojima se Vareš prepoznavao i koji su bili njegova zaštitna marka, njegova duša.

Što je ostalo? Što je donijelo “sakato vrijeme”? Varešani razasuti svuda po svijetu ovih ljetnih mjeseci dolaze u svoj grad i u svoja sela da ih posjete i da se podsjetu na mjesta svoje mladosti, da osjete varešku dušu. Čini mi se, nakon nekoliko godina provedenih tamo negdje, da je interes za tu dušu u njima sve bljedi, da je sve više zaboravljaju. Često sam ovoga ljeta slušao razgovore: “...znaš kog sam sreo, ma znaš onog, on ti je u Švedskoj, kako ne znaš, ma on ti je oženio onu...”. Nema više imena, nema nadimaka, nema legendi. Ljudi iz iste školske generacije se ne prepoznaju, zaboravila su se imena. Mi razumijemo. Zapad kome svi kao težimo nema razumijevanja za tamo nekakve duše, a pogotovo im se čini nevjerovatnim da jedan grad može imati dušu. Za razumijevanje tako nečega treba imati vremena, a toga na Zapadu nema. Ovdje je vremena u izobilju. Brige za osiguravanje egzistencije potiskuju polagano interes za nečim što je nekada bilo zadovoljstvo. Na Zapadu posla preko glave; mnogi kažu da su se za ovih nekoliko godina naradili kao za čitav dosadašnji život, a ovdje posla ni za lijeka. Potpuno suprotnosti, a proizvode isti učinak! Kako onda spriječiti da Vareš ne izgubi dušu?

3

KNJIŽEVNICI POSJETILI GRAD BOBOVAC

NA IZVORU INSPIRACIJE

Bobovačke zidine pod žarkim suncem sredinom srpnja o.g. obišla su četvorica uglednih bosanskohercegovačkih književnika, neki priznajući da dolaze prvi put. A ondje nitko ne može ne ostati impresioniran viđenim – pred nekim prizorima, doduše, i zgrožen – pa kako bi pisci. Što će sve biti stavljeno na papir, tek imamo vidjeti.

Domaćini ovoj književnoj eliti bili su predstavnici Općine Vareš, lista vareških Hrvata “Bobovac” i tek utemeljene udruga “Kraljevski grad Bobovac” Vareš. A imena tih majstora pera, to smo čuvali za kraj jer se iza toga nema što dodati, pa evo ih: Željko Ivanković, doc. dr. Enver Kazaz, Ivan Lovrenović i Ivica Vanja Rorić.

R. R.

Ivan i Enver kod mauzoleja

Novi prilaz Donjoj Borovici

Raskrižje na Lukama na regionalnom putu 444a Vareš-Kakanj odskora je dobilo na važnosti. Žitelji Borovice dočekali su da se napokon stavi u funkciju prometnica koja ovo selo otvara i s druge strane, pa će se zahvaljujući tome ubuduće do najbližeg uključjenja na autocestu Sarajevo-Zenica kod Kaknja stizati za manje od sat vremena. Usporedbe radi, ako se od tog čvorišta u Borovicu putuje donedavno jedininim, a sada okolnim pravcem, preko Vareša, onda su za to potrebna gotovo dva sata. Pogodnost nove ceste odmah je iskoristila

PRORADIO "PUT SPASA"

većina Borovičana, koji mahom dolaze iz Zagreba i okolice u svoj nekadašnji zavičaj. Dionica je duga 3,1 km, a zbog složenosti terena, kako navode u vareškom "Šumarstvu" koje je prilikom probijanja trase podnijelo najveći teret, u izgradnju je uloženo preko pola milijuna KM. Inače, izgradnja je ove ceste, tada nazvane "put spasa" krenula početkom rata sredstvima koja su prikupljali

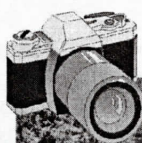
Borovičani, no radovi su prekinuti a put izgubio smisao kad je došlo do izbijanja sukoba 1993. Luke su pak tada bile u funkciji zone razdvajanja.

Slučajno u isto vrijeme vršeno je i asfaltiranje na potezu Luke-Dragevići-Mijakovići. Stanovništvo u ova dva bošnjačka sela dosanjalo je makar međusobnu povezanost asfaltnom cestom, a okoristit će se i svi koji onuda

prolaze do Bobovca. I ova je dionica duga 3,1 km, a izvođenje radova u vrijednosti od 210 tisuća KM financirala je Vlada Zeničko-dobojskog kantona prema, najblaže rečeno, čudnim kriterijima u određivanju ovogodišnjih kapitalnih ulaganja. Koliko će poslužiti ovaj uzani predizborni asfalt, pokazat će vrijeme.

M. M.

B

KLARIN FOTOZAPIS

Pored gljiva i ljekovitog bilja u našim šumama ima i ovakvih plodova.

Priredio J. Klarić

U sljedećem broju **aktualno:**
Interview s don Matom Majićem u odlasku!

Djeca plaču, žene vrište: hoćemo na

Mrestilište!

"Hinger internacional" d.o.o.

Izronio stari, potonuli dolari

PIŠE DUNJA ŠEGO

15 MILIJUNA

U one dane kad se bližilo otvaranje staroga mosta u Mostaru, a javnost neprestano pumpana o tome s koliko će prkosa "izroniti stari za one što ga vole", stvoren je takav naboj da se na momente pomišljalo kako će se taj kameni luk pojaviti ili s krilima kao u Pegaza ili pak napunjen kerozinom, i dići se u nebo na opće divljenje nazočnih. Ali, ni onda to ne bi bilo svjetsko čudo. Za 15 milijuna dolara, koliko je uloženo u obnovu mosta, stručnjaci naprave i takve objekte koji se zaista vinu u svemir.

Poslije svega viđenog u Mostaru, mislim da smo sretni što vareški kameni most, a stariji je od mostarskog, nitko u ratu nije darnuo. Valjalo bi i njega izranjati, spuštati se u Stavnju da se postave specijalni svjetlosni efekti i prirediti vatromet od kog bi se, ne daj Bože, mogla zapaliti još koja okolna zgrada. Ovako, naš stari i dalje nesmetano povezuje obale i ljude. Preko njega za *beričetnih* dana trgovci iz požeženih radnji u prizemlju Ka objekata prelaze položiti pazar u demolanu Invest-banku. Tako se Vareš iskazuje kao pravi primjer suživota, a bome i ravnopravnosti jer na obje strane Stavnje podjednako caruju zapuštenost i bijeda. A s petnaestak milijuna dolara, recimo, on bi izronio tako da mu mjera bile Glavica i Kota.

MEDICINSKI SLUČAJ

U Varešu, što je prava šteta u današnje vrijeme, nema kazališta, makar smo ga imali prije stotinu i kusur godina. Govorim, šteta je propustiti neke sjajne komade; ponajprije su to tragikomedije koje izvode naši glumci amateri. Već je poznato da Vareš ima i takvih talenata.

SKOKOVI ZA KRAJ

U tome nam, u znaku danonoćnog veličanja te nadasve paprene hrpe kamena, prođe cijeli srpanj. Izgubivši svaki osjećaj mjere, dosadnjakovići s televizije natjeraše me jedan dan da se nađem u ovakvoj pomisli nad tanjurom: Bože, glava mi je k'o ova punjena paprika! Tako, već negdje oko Ilindana, počinjem sanjati i Unesco, i donaciju turske vlade, i tenkove HVO-a, i neimara Hajrudina. Patka sam koja po svu noć po Neretvi pliva. A onda, jedne noći, javi mi se ovakav san: vrše se posljednje pripreme za otvorenje obnovljenog Bobovca!

U tom snu izvještači javljaju da su radovi na izgradnji novoga kraljevskoga grada trajali osam dana, a uloženo je čak 15 tisuća maraka. Na Kopijarima se uređuju dvorišta i postavljaju kartonske makete umjesto popaljenih kuća, kako bi se u očima svjetske javnosti dosjetljivo, a jeftino uklonili tragovi etničke mržnje. Svi putni pravci za Borovicu, gdje bi trebalo postaviti najmanje 700 takvih maketa, privremeno su zatvoreni. Preko dvije tisuće policajaca raspoređuje se duž bobovačke kose, a na Bukovici i Mijakovskoj rijeci razapinju se mreže k'o nekoć volujske kože, da ne bi tko pustio kakvu napravu niz vodu. Hvata se i zatvara sva stoka u široj okolici mauzoleja, da ne bi koje grlo usred spektakla banulo i tražeći hladovinu po navici utrkalo u kapelu. Na stotine mračnih tipova s kratkim frizurama, koji stalno nešto šapću sebi pod kragnu, zahtijevaju da se ukloni jato slijepih miševa u stropu kapele; dovoljno im je nadzirati pokrete guštera, leptira i slične napasti. Špekulira se da će članovi Predsjedništva sletjeti na Bobovac jednim helikopterom, jer za tri ne bi imali mjesta, a do mauzoleja, unatoč tome što popravke plaćaju porezni obveznici, ne mogu stići u svojim blindiranim audijima. Nezavisni stručnjaci iz njihovih stranaka pokušavaju procijeniti koliko bi šindre s krova na mauzoleju moglo biti otpuhano prilikom njihova slijetanja...

Tu se i probudim. I počnem razmišljati: što bi bilo kad bi i pola od ovoga bila istina? Prema Radakovoj stijeni uputila bi se velika kolona dokazanih protivnika obnove Bobovca koji bi se u znak prosvjeda sami odande pobacali. Tako je, odvažnim skokovima, okončana i manifestacija u Mostaru.

Kad već govorimo o kazalištu, treba reći da postoje predlagači, ne mogu reći zakona, ali u svakom slučaju nekog dekreta kojim bi se naše iz dijaspore trebalo sve odreda proglasiti glumcima. Uznosito izlaze iz *rent-a-car* vozilâ, i kao pravi *jet-set* očekuju da im se do nogu pruži *red carpet*. Ne bih to generalizirala na takav način, jer dogodi se da netko pomogne pučku kuhinju a bome i ovaj naš list, ali čujem da ima i takvih pojava da se neki naši stranci kad ljeti dođu ovdje druže strogo međusobno. I to je njihovo pravo, demokratsko pravo – što bi rekli naši bajni političari kad im neka stvar vidno izmiče kontroli. Ipak, na jednu se pojavu, na predstavu održanu u jednom seoskom kafiću, i ja moram osvrnuti.

Neki je naš europski građanin, priča se, izvadio iz džepa 100 eura i cjelivao ih cijeneći da u ovom kutku zemaljske kugle takvu novčanicu većina ljudi nikada nije vidjela. Sve i da nije, toga je *lovatora* trebalo dobronamjerno upozoriti da se tako može otrovati olovom. Ljudi se lako zanesu brojeći novce, pa ono poslije svake *šuške* lisnu prst, ali ovo je još rizičnije: stalno vaditi istu *šušku* i cmakati je do izbjeljivanja!

										Autor: MILORD	JUNAK IZ ROMANA ILJFA I PETROVA	AMERIČKI FILMSKI GLUMAC, JAMES	STADION U OSIJEKU
										"OPERAND SELECT GATE"			
										"STRANICA"			
										DIVLJA RUŽA			
										"ASTRO- GEODETIC WORLD DATUM"			
										DOGA ILI ŠNAUCER			
										UKRAS MUŠKOG LICA			
NEKOĆ PRENO- ČIŠTE, DANAS VAREŠKI LOKALITET (NA FOTO- GRAFIJI)	MALA POD- MORNICA (anagram: NIMBUSI)	ROD GLJIVA (anagram: ATAMANI)	TKANINA, PLATNO	KNJIŽEVNIK FRANCE	REDATI	DONIJETI TELE NA SVIJET (o kravi)	VIKA ENGEL	SUGLAS- NICI U HULJI	ETELA ODMILA (ETA)				
									AUSTRIJA				
NAZIVNIK												VANADIJ	
												JEDINI PRIMJERAK ČEGA	
RUGOBE									TONSKI ROD				
									GLUMAC FEHMU				
MAJSTORI ZA INSTA- LACIJE													
GRAFIČKA TEHNIKA, SERIGRA- FIJA													
UČENJE UTILITA- RISTA													
SMOTAK, SVEŽANJ (množ.)													

RJEŠENJE SKANDINAVKE, vodoravno: osg, str, tea, awd, pas, brk, eti, mañanov han, v, imentiñ, dur, nakaze, bent, instalateri, sitotiskak, ka, utilitarizam, bale, imamtiñ.

BOBOVAC.❏

LIST VAREŠKIH HRVATA

Rješenjem Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i športa Federacije BiH, broj 08-651-311-4/98, list "Bobovac" upisan je u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 817, a mišljenjem istog ministarstva oslobođen je plaćanja poreza na promet proizvoda

osnivač i izdavač: HKD "Napredak", Podružnica Vareš ❖ za izdavača: Čedomir Jelić ❖ adresa uredništva: 71330 Vareš, Put mira 23, tel./fax: 032/ 843-130 ❖ internetska adresa: <http://www.vares.pp.se> ❖ e-mail: goran.mijatovic@vares.pp.se ❖ žiroračun u KM: 199-047-00042902-61 kod ABS banke d.d. Sarajevo, s naznakom: za list "Bobovac" ❖ naklada: 1200 primjeraka ❖ izlazi jedanput mjesečno ❖ glavni i odgovorni urednik: Mladenko Marijanović ❖ uredništvo: Vladimir pl. Alaupović, Zlatko Filipović, Željko Ivanković, Čedomir Jelić, Stjepan Šurkić i Mijo Vidović ❖ računalna priprema: "Art company" d.o.o. Kiseljak, tel./fax: 030/ 870-974, 802-108; e-mail: art.company1@tel.net.ba

TURISTIČKA RAZGLEDNICA VAREŠA PLANINSKA JEZERA

U nisci turističkih bisera koji okružuju Vareš, a u neposrednoj blizini selâ čija imena bude jasne asocijacije (Mir, Bijelo Borje i Tisovci), nalaze se dva jezera optočena bujnim zelenilom i mirisnom crnogoricom. Jezera su nastala pod utjecajem ljudske ruke, ali su se izvrsno uklopila u okoliš, s kojim danas čine mirnu i tihu cjelinu. Tišinu ponekad razbije samo pojava ribe na površini vode ili krik jastreba negdje u visokim četinarima.

Priredio J. Klarić

